

Nr 494.

Av herrar **Andersson** i Dunker **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 220, med förslag till lag om folkpensionering, m. m.*

I proposition nr 220 föreslås en genomgripande omläggning av folkpensioneringen. Den viktigaste nyheten är, att ålderspension skall oberoende av vederbörandes ekonomiska ställning utgå med ett belopp lika för alla, under det att pensionsbeloppens storlek hittills varit starkt beroende av den pensionsberättigades egen inkomst- och förmögenhetsställning.

Föredragande departementschefen framhåller, att ålderspensionerna bära i princip anses ha intjänats av pensionären under hans arbetsföra period, en uppfattning som enligt vår mening bör kunna vinna allmän anslutning. Även bortsett från denna mera principiella synpunkt tala starka skäl för att rätten till ålderspension icke skall vara förenad med någon inkomst- eller behovsprövning, framhåller departementschefen vidare. Vi stå i vårt land inför en befolkningsutveckling, som medför att antalet åldringar i befolkningen snabbt växer, medan däremot antalet medborgare i den arbetsföra åldern tenderar att stagnera. Det är vid sådant förhållande ett synnerligen viktigt samhällsintresse, att ålderspensioneringen utformas så, att åldringarnas villighet att i görligaste mån utnyttja sin kvarstående arbetsförmåga icke motverkas. En ålderspensionering, som är så anordnad att storleken av de utgående pensionsförmånerna kraftigt reduceras, om pensionären genom eget arbete själv skaffar sig inkomster vid sidan av pensionen, fyller icke detta krav.

För närvarande utgår folkpensionen som bekant i form av dels grundpension och dels tilläggspension. Grundpensionen utgår med dels ett fast belopp av 70 kr. för år, dels med ett efter vars och ens erlagda pensionsavgifter växlande belopp. Jämte grundpensionen utgår tilläggspensionen med följande belopp:

i ortsgrupp 1		250 kr.
2		350 ..
3		450 ..

med avdrag av fem tiondelar av den pensionsberättigades årsinkomst i vad den överstiger 200 kronor. För årsinkomstens beräkning äro särskilda föreskrifter meddelade. Vissa slag av inkomster skola ej alls medräknas och andra äro privilegierade, så att de intill visst belopp, olika för olika ortsgupper, icke tagas i betraktande.

Den föreslagna nya lagen om folkpensionering skall träda i kraft den 1 januari 1948. Under krisåren ha provisoriska anordningar vidtagits för en förbättring av folkpensionärernas försörjningsläge. Dyrtdstillägg ha sålunda utgått till folkpensionärerna liksom även särskilda provisoriska förstärkningar av pensionsbeloppen. För nästkommande budgetår ha föreslagits ytterligare dylika förstärkningar.

På en punkt har någon omedelbar ändring av gällande bestämmelser icke föreslagits, nämligen i fråga om inkomst- och behovsprövningen. De gamla reglerna komma i detta avseende att gälla ända tills den nya lagen träder i kraft den 1 januari 1948. Det är dock uppenbart, att det på grund av nu rådande brist på arbetskraft, särskilt vid jordbruket, skulle vara ytterligt önskvärt, att folkpensionärernas arbetskraft kunde utnyttjas mer än som för närvarande är fallet. Pensionärerna själva önska också säkerligen deltaga i förvärvslivet efter måttet av sina krafter, om blott bestämmelser infördes som skyddade dem för risken att få pensionsförmånerna nedsätta på grund av arbetsförtjänsten. Det synes överhuvud taget vara av stor vikt att redan nu med hänsyn till rådande förhållanden på arbetsmarknaden börja tillämpa de nya regler beträffande årsinkomstens inverkan på pensionsbeloppet, som föreslås i propositionen. Provisoriska bestämmelser synas därför böra utfärdas i syfte att bringa de i propositionen angivna reglerna i tillämpning åtminstone i viss utsträckning redan innevarande år.

Sålunda borde inkomst- och behovsprövningen kunna upphöra beträffande alla ansökningar om pension från personer som fyllt 67 år och vilkas ansökningar behandlas av pensionsnämnderna efter den 30 juni 1946. Vidare borde all efterprövning av sådana pensionstagares inkomster, vilka redan fyllt 67 år, kunna upphöra från samma dag. Härigenom skulle vinnas, att de 67-åringar, som finge sin pension fastställd under övergångstiden, tillförsäkrades nu utgående pensioner och tillägg utan avdrag på grund av arbets- eller annan inkomst. ävensom att tidigare fastställda pensioner icke skulle komma att minskas eller indragas för dem som fyllt 67 år, vilket numera ofta förekommer på grund av arbetsinkomster, som uppdragas vid efterkontrollen. Genom ett beslut i här antydd riktning skulle säkerligen även vinnas den omedelbara effekten, att folkpensionärernas intresse för att sätta in sin ännu kvarstående arbetskraft i förvärvslivet skulle ökas. En vinst, som heller inte bör förbises, är den arbetsbesparing såväl hos pensionsstyrelsen som hos pensionsnämnderna här föreslagna åtgärder skulle medföra.

Vad kostnadsökningen kan bli, om här föreslagna åtgärder genomföras, kan inte utan en närmare undersökning sägas, men den torde knappast bli så synnerligen stor och i varje fall inte större, än att fördelarna mer än väl uppväga kostnaderna.

Önskvärt hade varit, om alla 67-åringar, som ha folkpension, kunde fått full pension från 1 juli 1946 enligt nu gällande grunder, utan de minskningar

och inskränkningar, som behovsprövningen medför, men detta torde stöta på oöverstigliga tekniska hinder (bl. a. omskrivning av alla pensionsbrev till dessa pensionärer) förutom de högst betydande kostnadsökningar en sådan åtgärd skulle medföra.

Det synes därför nödvändigt att begränsa åtgärden till att omfatta dels de nya ansökningar från 67-åringar varom nämnderna fatta beslut efter den 30 juni 1946, dels ock att efterkontrollen beträffande dem som tidigare fyllt 67 år upphör från samma dag.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta,

dels att under övergångstiden till dess den nya pensionsförsäkringslagens bestämmelser skola tillämpas tilläggspension för folkpensionärer, vilka fylla 67 år efter den 30 juni 1946 och vilkas ansökningar behandlas av pensionsnämnderna efter samma dag, skall utgå utan avdrag på grund av den pensionsberättigades årsinkomst,

dels att efterkontrollen beträffande förändringar i årsinkomsten för folkpensionär, som redan fyllt 67 år måtte upphöra från den 30 juni 1946,

dels att riksdagen måtte bevilja för genomförandet av här föreslagna förändringar i pensionsförsäkringslagens bestämmelser erforderligt anslagsbelopp,

dels ock att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderliga författningsändringar.

Stockholm den 30 april 1946.

Harald Andersson

i Dunker.

Lars E. Andersson,

Hedensbyn

K. E. Hansson,

Skediga.

David Boman

i Stafsund.
